

Nieuwsbrief

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

*90-jarig jubileum
(1934-2024)*

Afgiftekantoor Antwerpen
Nieuwsbrief, nr. 31 [23ste jaargang (2024)]
v.u.: info@vkenb.be
Prins Boudewijnlaan 263 B bus 031, 2650 Edegem

Voor Kruis en Beeld vzw
opgericht in 1934

Inhoud

Introductie	3
Waarom ons inhouden als het om Maria's intense vreugde gaat?	4
90 jaar 'Voor Kruis en Beeld'	6
Overzicht van de restauraties van de afgelopen 10 jaar	8
Overzicht restauraties mei 2023 tot mei 2024	10
Geplande restauraties	14
Evenementen 2023-2024, een terugblik	
Maria processie rond de O.L.V.-Kathedraal	16
Open Monumentendag 2023	18
Inzegening van Twee Beelden in de Sint-Jorisparochie	18
Erfgoeddag 2024	20
Madonna's in strips	22
Processiemandonna van Sint-Anna-ten-drieën	26
Kalender	29
Vrienden van de Madonna's	30

Info en colofon

Giften worden in dank aanvaard en kunnen overgeschreven worden op rekening: BE10 0000 0000 0404 van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21, 1000 Brussel, met de gestructureerde mededeling: 017/0510/00005

Elke gift vanaf € 40,00 geeft recht op fiscale vrijstelling.

- Giften verhogen onze mogelijkheden tot verfraaiing en behoud van de beelden, waarvoor dank.
- Legaten voor de werking van de vereniging zijn steeds welkom. Raadpleeg uw notaris.

Website: www.verbeelding.be

E-mail: info@VkenB.be

Lieve vrienden en sympathisanten,

Reeds generaties lang wordt Maria in heel Europa, en zeker in Antwerpen, als moeder gevierd! We eren onze moeder aller moeders meestal in kleine kapelletjes, of zoals in onze stad, met gevelbeelden op vele hoeken en straten.

Versteend weergegeven in lieve, ernstige, en droeve vormentaal, gaven we haar vele namen; telkens een mogelijkheid om met haar in gesprek te gaan. Zoals P. Claudel reeds schreef: “Ik kom niet om te bidden maar om een poos bij u te zijn.” Dit intens en bewust aanwezig zijn is onze mooiste groet.

In Antwerpen viert de vereniging “Voor Kruis en Beeld” haar negentigste verjaardag, van mei 2024 tot mei 2025. Onze stad werd echter al 900 jaar geleden aan Maria toegewijd. Laat ons dan ook trots zijn op deze edele traditie, die met fierheid haar vallen en opstaan waarmaakt om dit erfgoed zowel in steen als diep in ons hart te blijven bewaren.

Julli, onze vrienden en sympathisanten, staan gelukkig garant voor de verdere werking, hiervoor onze erkentelijkheid.

Paula Sörnsen, Voorzitter Voor Kruis en Beeld

Waarom ons inhouden als het om Maria's intense vreugde gaat?

Door E.H. Rudi Mannaerts

In het jaar 2000 be kroop ons als Vereniging de bekoorlijke inspiratie om de opdracht te geven voor een hedendaags Mariabeeld dat iedere voorbijganger, ongeacht diens levensvisie, zou aanspreken. Omdat ongenoegen en onrust ook toen al de kop opstaken meenden we er goed aan te doen om een Maria te verbeelden die hoop uitstraalt. Geen beter uithangbord voor hoop op de toekomst dachten we dan aan een zwangere vrouw. En dus hadden we een Maria uit de adventstijd voor ogen of die we in de kunstgeschiedenis terugvinden bij haar bezoek aan Elisabeth, de zgn. 'Visitatie'. Denk maar aan de haast hoogzwangere Maria op het linkerluik van Rubens' Kruisafneming in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal. Ook na bijna 25 jaar is het bij een vrome verbeelding gebleven. Of zou een jubileum, zelfs een met een minder superdecimaal getal, zoals dit 90-jarige, aan dit nobele project de nodige duwkracht verlenen?

Als de Blijde Mysteries van de Rozenkrans gekoppeld worden aan een vreugdevolle 'Moeder en Kind' en de Droevige Mysteries aan een Pieta of een 'Mater Dolorosa' (Moeder van Smarten), wat mag men dan verwachten voor de Glorievolle Mysteries? Merkwaardig genoeg is er geen iconografisch Mariatype dat daaraan beantwoordt. Alsof de vreugde om de hemelse overwinning van haar Zoon en die van haarzelf niet belangrijk genoeg zouden zijn! Ook wanneer Maria bij een vreugdevol tafereel betrokken is, wordt de kans om ten volle uiting te geven aan haar vreugde nauwelijks benut.

In de evangeliën dringt het inzicht van Jezus' verrijzenis al gauw tot Maria door, te meer daar ze zelf getuige was van het lege graf. Wat voor mooiere boodschap mag je bij de dood van je (enige) zoon verwachten dan dat hij voorgoed leeft? Ofschoon niet letterlijk Bijbels, ontstaat in de vrome traditie het thema van 'de ontmoeting van de verrezen Jezus met Zijn moeder'. Parallel met het tafereel van de Boodschap schrikt Maria in haar gebed op van de plotse aanwezigheid van haar zoon. Want geef toe, je zou van minder schrikken!

Van de hand van Rubens is er geen dergelijk thema bekend, maar van Gerard Zegers zijn er zo'n twee 17 de -eeuwse werken bekend: in de Mariakapel van de voormalige jezuïetenkerk St.-Carolus Borromeus (nu Museum Plantin-Moretus) en in de Verrijzeniskapel in de St.-Jacobskerk. Maar het moment van het schrikken laat nog geen opwelling van vreugde toe. Op de tafereelen van Pinksteren waar de Geesteskracht alle aanwezigen bezielt, mogen de apostelen dan al wild enthousiast te keer gaan zoals op het Glorieuze Mysterie van de Rozenkrans in de St.-Pauluskerk van de hand van Matthys Voet, ca. 1617), de centrale figuur van Maria blijft er als een toonbeeld van ingetogenheid kalm bij zitten. Is er dan in heel de christelijke iconografie echt geen plaats voor een vreugdevolle Onze-Lieve-Vrouw?

Zelf hebben we een merkwaardig voorbeeld getroffen in Groot-Brittannië, meer bepaald in **Ely Cathedral**. Om het derde millennium te markeren werden daar in 2000 drie nieuwe beeldhouwwerken geplaatst, de zgn. 'The Millennium Sculptures', waaronder een, **The Blessed Virgin Mary of Nazareth**, van de hand van **David Wynne**, opgesteld als blikvanger boven het altaar in de oude Lady Chapel (Onze-Lieve-Vrouwekapel). Het is gekapt in Portland steen en weegt een halve ton.

Een eerste opvallende karakteristiek is de felle kobaltblauwe kleur van Maria's kleet waarin haast heel haar lichaam is gehuld, en dat fel afsteekt tegen het witstenen gotische interieur van de ruime kapel. De riem die los om haar lenden hangt, doorsnijdt met zijn goudgele kleur het blauwe volume haast middendoor. Het enige andere onderdeel van het beeld dat voor een afwisseling in kleur zorgt, zijn Maria's lange goudgele haren, die met volume neervallen en achter de oksels een beetje uitsteken, waardoor een soort cirkel tot stand komt, die een reminiscentie inhoudt naar het goudgele aureool. Het hedendaags aandoende kleet sluit nauw aan bij haar bovenlichaam. Dit benadrukt zowel de lichaamsvormen van haar armen als van haar borsten, waardoor haar vrouwelijkheid en menselijkheid sterker tot uiting komt.

Zijn de meeste voorstellingen van Maria ingetogen passief, Wynne toont haar expressief, jubelend om het nieuws dat zij uitverkoren is om de moeder van de Verlosser te worden. Van pure blijdschap steekt ze de beide handen en onderarmen kaarsrecht omhoog: een aanzet tot sacrale dans! Staat er niet in de psalmen waar Maria als vrome joodse gelovige zo mee vertrouwd was: "looft Hem (de Heer) met tamboerijn en reidans" (Ps. 150:4). Het opschrift op het voetstuk (Lc. 1:38) geeft de reden voor haar intense vreugde aan: "Behold, I am the handmaid of the Lord" (Zie de dienares van de Heer). Die roeping doet haar uitroepen: 'Mijn ziel prijst hoog de Heer!' (Magnificat anima mea). Wat een geestverrukking zou het zijn voor de bewogen christen Antwerpenaren zo niet in hun kerken, dan toch in de straten van hun stad de kans krijgen om zich te spiegelen aan Haar die het uitjubelt van vreugde. Waarom die vreugde enkel zingend – even - laten weerklinken onder de weidse gewelven van onze kerken zoals bij de paashymne "Exsultet" en het meer algemene intredelied "Gaudeamus"? Waarom die hemelse vreugde ook niet op een eigentijdse wijze verbeelden als een permanente aanzet tot levenszin? Niet met enkel Mariabeelden die meer en meer worden ervaren als museale souvenirs van een museaal verleden of als pieuze seriematige onpersoonlijkheid, maar met liefdevolle creativiteit tot op de dag van vandaag én morgen. God geve het (ons). Want als de Opstanding van Christus en de Nederdaling van Gods Geest enkel verstandelijke geloofspunten zijn, dan zal de wereld er hoogstens bij een kopje salontheologie vragen bij stellen. Pas als we de vreugde en de vurigheid van ons geloof zoals Maria durven uiten, ja, als een barende moeder willen uitdrukken, dan zal de wereld zich door die kern van ons dierbaar christelijk geloof opnieuw aanstekelijk laten ráken. Heilige Maria, vol van genade, gun ons iets van die genade, dat ook wij spontaner delen in uw vreugde!

90 jaar 'Voor Kruis en Beeld'

Gebaseerd op tekst van Jos Dobbeleers naar aanleiding van het 85-jarige jubileum

In de bijlage van het staatsblad nr 10 van 19 januari 1935 staat te lezen dat op 27 december 1934 een vereniging zonder winstbejag met de naam 'Voor Kruis en Beeld' opgericht werd. Sindsdien heeft deze vereniging zich met hart en ziel ingezet voor het behoud van religieuze gevelbeelden in Antwerpse binnenstad.

voor Kruis en Beeld vzw

In de beginjaren was het leven aanzienlijk anders dan vandaag de dag. Het tempo was veel trager en er was groot respect voor mensen met enig gezag. De oprichters van 'Voor Kruis en Beeld' maakten hier handig gebruik van door de bevolking te motiveren om hun religieuze beelden zelf te onderhouden. Een nieuw laagje verf was snel aangebracht, zoals blijkt uit recente restauraties waarbij soms meer dan veertig verflagen op een beeld werden gevonden. Hierdoor had Onze-Lieve-Vrouw geen hoofd meer, maar leek het eerder op een bloemkool.

Maar toen brak de Tweede Wereldoorlog uit. Tijdens deze donkere periode hadden mensen andere zorgen dan het onderhouden van de Madonna's. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het oorlogsgeweld zijn tol eiste. Vele beelden werden beschadigd of vernietigd.

Na de oorlog hervatte de vereniging haar activiteiten, zij het langzaam. Met beperkte middelen en veel toewijding herstelden vrijwilligers, vaak met gouden handen, de beschadigde beelden. Decennia lang kabbelde de werking voort. Maar gaandeweg verliepen de vergaderingen stroever en bleven oplossingen uit, waardoor de organisatie begon te stagneren. Eind vorige eeuw kwam er gelukkig een ommekeer met een nieuw, dynamisch beleid.

Onder dit nieuwe beleid werden agendapunten aangepakt. Vrijwilligers en professionele beeldhouwers vonden elkaar en zorgden ervoor dat de beelden volgens de regels van de kunst gerestaureerd werden. Vele jaren werd er samengewerkt met de Academie voor Schone Kunsten. Verschillende beelden werden door studenten, onder het kundige oog van de docenten, gerestaureerd. In de laatste jaren waren het vooral de studenten onder leiding van Carolien van der Star die het werk in de Academie verrichtten. De contacten die daar werden gelegd, kwamen niet alleen de beelden ten goede, maar ook de vriendschappen die ontstonden. De straten konden opnieuw waardevolle kunstwerken huisvesten. Ook de zelfstandige restaurateurs waarmee we nu nog werken, leerden we kennen in de Blindestraat.

Naast de restauraties van de religieuze gevelbeelden werd ook actief ingezet op promotie ervan. Met de komst van digitale nieuwsbrieven en prachtige foto's op sociale media werd een breed publiek bereikt. Ook het aanbod aan wandelingen langs deze beelden werd sterk uitgebreid.

Ondanks deze positieve ontwikkelingen, daalt het aantal leden van onze vriendenkring langzaam maar zeker. Nieuwe gulle gevers en enthousiaste leden zijn daarom altijd welkom om het voortbestaan van deze waardevolle traditie te waarborgen. De inzet van Voor 'Kruis en Beeld' blijft onverminderd doorgaan, zolang er Madonnabeelden in de Antwerpse binnenstad hangen die onze zorg en aandacht verdienen.

Doe mee en word deel van deze rijke geschiedenis. Samen kunnen we ervoor zorgen dat deze unieke religieuze erfstukken behouden blijven voor toekomstige generaties.

Enkele van onze restaurateurs aan het werk (In wijzerzin: Noortje Cools, Dirk Lenaerts, David Natidze, Nicolas Baeyens). Lees ook de rubrieken over de gerealiseerde en geplande restauraties voor meer restaurateurs aan het werk.

Overzicht van de restauraties van de afgelopen 10 jaar

Voor het 90-jarige jubileum van onze vereniging blikken we met trots terug op de restauraties van de afgelopen 10 jaar. We kunnen gerust stellen dat zonder deze succesvolle verwezenlijkingen de stad er helemaal anders zou uitzien.

We vragen ons echter af of we genoeg doen en of we dit werk kunnen handhaven. Zo is het moeilijk om voldoende, vooral jonge, vrijwilligers te motiveren. Tegelijkertijd hebben restaurateurs het druk en kunnen de uitvoeringstermijnen aanzienlijk oplopen. Dit zijn allemaal uitdagingen die we in de komende jaren moeten aanpakken en oplossen, want Maria verdient onze permanente zorg.

Even stilstaan om de pracht van de beelden te ontdekken, te bewonderen en zo tot rust komen; we wensen het iedereen toe. Geniet ervan!

2015

- *Bogaardestraat, Schoytestraat 40 door Geneviève Hardy*
- *Lange Nieuwstraat, Parochianenstraat: Johannes Nepomucenus door Dirk Lenaerts*
- *Sint Antoniusstraat: H. Antonius door Noortje Cools*
- *Prekersstraat 57 door David Natidze*
- *Oudemansstraat 34, St Paulusstraat: Heilige Familie door Dirk Lenaerts*
- *Leeuwenstraat, Reyndersstraat door Noortje Cools en Markus Oudejans (console)*
- *Begijnhof: H. Begga door Geneviève Hardy (nu in de Kerk)*
- *Begijnhof: Aaron en Melchisedec door Geneviève Hardy*
- *Begijnhof: H. Maria aan de Pomp door Geneviève Hardy*

2016

- *Grote Markt, Torfbrug: OLV op de Tromp door Geneviève Hardy*
- *Kleine Markt door Levanto en de Stad Antwerpen*

2017:

- *Grote Markt 60, Torfbrug door Geneviève Hardy*
- *Wiegstraat 3 door Jeroen Boel*
- *Groendalstraat 18, Bakkersgang door Dirk Lenaerts*
- *Sint Andriesstraat 5 door Dirk Lenaerts*

2018

- *Begijnenvest 93 door Dirk Lenaerts*
- *Markgravenstraat 17 door Noortje Cools*
- *Klapdorp 40, Mutsaardstraat door de Academie en herplaatst door Noortje Cools*

2019

- *Eiermarkt, Sudermanstraat 29 door Noortje Cools*
- *Melkmarkt 28 door David Natidze*
- *Pieter Van Hobokenstraat 9*
- *Korte Noordstraat, Predikerinnenstraat 9 door David Natidze na een ongeluk met een vrachtwagen.*

2020

- *Paardenmarkt 109: Calvarie door Geneviève Hardy*
- *Vrijdagmarkt 19, Vrijdagmarktstraatje door Dirk Lenaerts*
- *Pieter Van Hobokenstraat, Prinsesstraat 1: De Grooten Ossenkop door Dirk Lenaerts*
- *Pothoekstraat Lange Van Bloerstraat door Geneviève Hardy*

2021

- *Hopland 47: Christus beeld door David Natidze*
- *Mayerhof Mortsel herbestemming beeld van gebroeders Kockerols, door Geneviève Hardy*
- *Frans Halsplein door Nicolas Baeyens*
- *Kommekensstraat 24 door Noortje Cools*
- *Paardenmarkt 104, Rodestraat door David Natidze*
- *Falconrui 7 door David Natidze*

2022

- *Schrijnwerkersstraat (Wilde Zee): Calvarie door de Stad Antwerpen*
- *Keizerstraat 73, Prinsesstraat door Geneviève Hardy*
- *Kapel Beukenlaan, herstelling dak en goten, snoeien bomen*
- *Mechelse plein 22, Sint Joris : herbestemming beeld Maria met Jezus op Lam*
- *Schermersstraat 11, Sint Joris: herbestemming Beeld Maria met Kind*
- *Hoogstraat 15, makelaar ingang Vlaaikengang, door de eigenaar zelf*
- *Korte Nieuwstraat: Calvarie door de Stad Antwerpen*

2023

- *Vingerlingstraat 14 door Noortje Cools*
- *Hoornstraat 13 Lansstraat: Sint-Rochus door Geneviève Hardy*

2024

- *Lombardenstraat 12: Christus Salvator, reiniging door RARO (Kim Raymakers en Luc Rossen)*
- *Drukkerijstraat 6, reiniging door RARO (Kim Raymakers en Luc Rossen)*
- *Lange Winkelstraat 32 door Geneviève Hardy*

In deze lijst zijn alle kleinere ingrepen niet inbegrepen, zoals het herplaatsen van een staf, of een monogram. Tien geschilderde beelden werden in 2021 gereinigd door Cristal Cleaning. Een programma werd in 2023 gestart om een degelijke en betaalbare oplossing te vinden om de sterk vervuilde stenen beelden te reinigen.

Overzicht restauraties van mei 2023 tot mei 2024

1. Onze-Lieve-Vrouw met Kind in de Vingerlingstraat 14

Lange tijd stond op onze website dat de madonna, die de gevel van de Vingerlingstraat 14 in het Schipperskwartier sierde, in 1977 gestolen werd. Gelukkig bleek dit onjuist, want in 2023 dook het beeld weer op. Door corrosie van de veelvuldig gebruikte smeedijzeren verbindingsdoken was het beeld in tientallen fragmenten gebroken. De brokstukken werden verwijderd en opgeslagen in het Onroerend Erfgoeddepot van de stad Antwerpen, waar het beeld op herstel wachtte. In 2023 werden de fragmenten naar het atelier van Noortje Cools verhuisd, waar ze zorgvuldig gereinigd en opnieuw geassembleerd werden. Door het verwijderen van een dikke laag verf kwam de artistieke kwaliteit en expressiviteit van het beeld weer naar voren. Wij hopen dit beeld binnenkort terug te zien in het straatbeeld en zijn op zoek naar een geschikte plaats om het te herplaatsen.

O.L.V. met Kind in de Vingerlingstraat 14 in 1976 (links), aan het begin van de restauratie in 2023 (midden) en na de restauratie (rechts).

2. Sint-Rochus op de hoek van de Hoornstraat en de Lansstraat

Sinds 1900 prijkt op de hoek van de Hoornstraat en de Lansstraat een beeld van H. Rochus. In de jaren '80 liet de toenmalige eigenaar het beeld restaureren, maar helaas bladderde de verf al snel af, waardoor het beeld lange tijd in slechte staat verkeerde. In 2023 ontving onze organisatie een subsidie van de Vlaamse Gemeenschap, aangevuld met een aanzienlijke bijdrage van de eigenaar van het pand. Dit markeerde het begin van een grondige restauratie van het beeld, een taak die met verve werd uitgevoerd door Geneviève Hardy.

Geneviève boetseerde een nieuwe rechterhand, waarbij de wijsvinger naar de knie wijst, een kenmerkende houding voor H. Rochus. Daarnaast herstelde ze de twee vingers en duim van de linkerhand, die nu de nieuwe staf met kalebas vasthouden. Vervolgens verwijderde ze alle oude verflagen en bracht ze nieuwe kleuren aan, grotendeels gebaseerd op de kleuren die eerder waren gebruikt. Het resultaat is schitterend, en H. Rochus kan zich verheugen op een prachtige toekomst.

H. Rochus op de hoek van de Hoornstraat en de Lansstraat voor restauratie (links) en na restauratie (rechts)

3. Christus Heilig Hart in de Lombardenvest 12

Beelden in natuursteen raken vaak vervuild, maar schrobben en schuren bieden geen oplossing. Het stof is zo diep ingebed dat regen het niet overal kan wegspoelen, waardoor zwarte gipskorsten op het beeld ontstaan. Dit was ook het geval bij het beeld van Christus Heilig Hart aan de gevel van Lombardenvest 12. Begin 2024 nam RARO (Kim Raymakers & Luc Rossen) dit beeld onder handen. Ze reinigden het grondig in drie rondes met reinigingspasta, stoom en microzandstralen, waardoor al het vuil werd verwijderd. Vervolgens poederden ze het beeld opnieuw, waardoor het nu weer straalt als vroeger. Dus als je langs de Lombardenvest loopt, kijk dan zeker eens omhoog om dit geresatureerde beeld te bewonderen.

Christus Heilig Hart in de Lombardenvest 12 voor reiniging (links), na reiniging (rechts) en tijdens de reiniging (vorige bladzijde onderaan)

4. Onze-Lieve-Vrouw met Kind in de Drukkerijstraat 6

Na de restauratie van het Christus Heilig Hart in de Lombardenvest nam RARO het beeld van Onze-Lieve-Vrouw met Kind op de hoek van de Drukkerijstraat en de Steenhouwersvest onder handen. Al snel bij aanvang van de werkzaamheden bleek dat het beeld in slechtere staat verkeerde dan aanvankelijk gedacht. Het was sterk vervuild, bedekt met mossen en vertoonde zowel kleine als grote barsten. Een grondige restauratie was onvermijdelijk. Het beeld werd daarom gedemonteerd en naar het atelier van RARO gebracht. Daar werd eerst het vermoeden bevestigd dat het niet om een natuurstenen, dan wel om een kunststenen beeld ging. Het beeld werd vervolgens vakkundig gereinigd, hersteld en geschilderd. Na het verwijderen van de roestlaag op de ankers was het beeld weer klaar om terug te keren naar zijn vertrouwde plek in de Drukkerijstraat.

Onze-Lieve-Vrouw met Kind in de Drukkerijstraat 6 voor reiniging (links), na reiniging (rechts) en tijdens de reiniging (vorige bladzijde onderaan)

5. Moeder van Smarten in de Lange Winkelstraat 32

Sinds de vorige restauratie door Jeroen Boel in 2005 raakte het beeld 'Moeder der Smarten' in de Lange Winkelstraat 32 steeds verder beschadigd en de verf verbleekte geleidelijk. Op de sokkel verschenen bruine roestvlekken van de lantaarn, die ook niet meer functioneerde. In april/mei nam Geneviève Hardy het beeld onder handen. Ze schuurde de verflagen van het beeld en vulde de oneffenheden, barsten en putten op. Nieuwe doken werden gemaakt om het beeld stevig te bevestigen. Daarna werd het beeld opnieuw geverfd, waarbij de kleuren van de laatste restauratie zo nauwkeurig mogelijk werden benaderd. De lantaarn werd gedemonteerd en in het atelier opnieuw geschilderd.

Onze-Lieve-Vrouw 'Moeder van Smarten' in de Lange Winkelstraat 32 tijdens restauratie door Geneviève Hardy.

Overzicht geplande werken

Het aankondigen van geplande restauraties is altijd een uitdaging, omdat het enige tijd kan duren voordat alle nodige voorbereidingen zijn afgerond. Dit omvat het verkrijgen van vergunningen en eventuele subsidies, het maken van afspraken met de eigenaars, en het vaststellen van de beschikbaarheid van restaurateurs. Hoewel we vanwege de slechte staat van sommige beelden graag zo snel mogelijk met hun restauratie zouden willen beginnen, is dat helaas niet altijd haalbaar. Hieronder vind je een lijst van de restauratieprojecten die momenteel onze prioriteit hebben.

1. Sint-Rochus op de hoek van de Kloosterstraat 159, Willem Lepelstraat

De H. Rochus op de hoek van de Kloosterstraat en de Willem Lepelstraat is helemaal door klimop overgroeid. Daardoor is het moeilijk om de status van het beeld te evalueren. Gelukkig gaf de eigenares van het pand ons de goedkeuring om de begroeiing te verwijderen en het beeld van de gevel te halen. Een opportuniteit die we zeker niet aan ons lieten voorbij gaan.

H. Rochus op de hoek van de Kloosterstraat en de Willem Lepelstraat, overgroeid door klimop (bovenaan) en tijdens de afname (foto's onderaan)

2. O.L. Vrouw met Kind in de Begijnenstraat 65-67

Lange tijd hing een sterk verwaarloosde, maar uiterst kwetsbare Madonna in terracotta op de gevel van het pand in de Begijnenstraat 65-67. Verschillende gesprekken met de eigenaresse over de restauratie van het beeld faalden. Tot ze het pand liet renoveren voor verkoop en Voor Kruis en Beeld in augustus 2023 de toestemming gaf om het beeld af te nemen. Noortje Cools ging onmiddellijk ter plekke en niet veel later stond het beeld in haar atelier. Daar wachtte ze op het startschot voor de restauratie. Dat is ondertussen gegeven en de werken lopen volop. Hoewel het nog wel even zal duren, zijn we benieuwd naar het eindresultaat van deze restauratie.

O.L. Vrouw met Kind in de Begijnenstraat 65-67 voor afname (links) en gevel na afname (rechts).

3. Klapdorp - Mutsaardstraat

Op de hoek van het Klapdorp en de Mutsaardstraat reed een vrachtwagen tegen de Madonna die daar hangt. Als gevolg viel het kindje Jezus om, maar gelukkig is het niet naar beneden gedonderd. De eigenaars schoten onmiddellijk in actie. Ze contacteerden Noortje Cools. Zij zal het beeld herstellen.

Evenementen 2023-2024, een terugblik

Sinds onze vorige nieuwsbrief hebben we een boeiende periode achter de rug. Onze activiteitenkalender stond vol met interessante evenementen. Heb je iets gemist? Lees dan snel verder en herbeleef de hoogtepunten van het jaar. Ontdek hoe we samen het religieuze erfgoed van Antwerpen hebben gekoesterd en gevierd.

Maria Processie rond de O.L.V.-Kathedraal

Op 15 augustus vieren we in Antwerpen de Maria-Tenhemelopneming. Toen Johan Bonny in 2008 bisschop werd, besloot hij een oude traditie nieuw leven in te blazen.

Sinds 1399 werd het genadebeeld van Maria, de patroonheilige van de stad, op de vooravond van het feest van Maria-Tenhemelopneming in een gebeds- en zangprocessie rond de kathedraal gedragen. Elk jaar opnieuw vond de processie plaats, zelfs tijdens de Tweede Wereldoorlog, tot ze plotseling stopte. Op 14 augustus 2016, na bijna 60 jaar van afwezigheid, werd de processie hersteld. Helaas gooide Corona de afgelopen jaren roet in het eten, waardoor het evenement weer even moest wachten.

Gelukkig kon het genadebeeld in 2023 opnieuw de grote ronde rond de kathedraal maken.

Voor deze gelegenheid wordt het beeld bekleed met een wit/crème kled met gouden motief, gekroond met een gouden kroon, en versierd met gouden en zilveren accessoires die speciaal voor de processie uit de kluis worden gehaald. Samen met de rieten onderrokken, bloemen en kaarsen weegt het massief houten beeld met de draagstoel wel 400 kilo. Een hele uitdaging voor de dragers, die deze taak met veel toewijding en enthousiasme aannemen. Ook enkele van onze leden droegen het beeld met volle energie en overgave rond de kathedraal.

Open Monumentendag 2023

Tijdens Open Monumentendag 2023, op 13 september, stegen de temperaturen tot voorbij de 30°C, maar dit schrikte onze gidsen en sympathisanten van onze Madonna's niet af. Met als thema 'Met Hart en Ziel' wandelden ze doorheen onze stad en leerden over de gewoontes en tradities die al generaties lang verbonden zijn met monumenten én dus ook met de Antwerpse Madonna's. Zo ontdekten ze hoe doorheen de eeuwen mensen een groot hart hadden/hebben voor dit erfgoed en hoe een plek een ziel kan herbergen.

Inzegening van Twee Beelden in de Sint-Jorisparochie

Op zondag 24 september 2023 zegende eerwaarde Heer Rudi Mannaerts, pastoor van de Sint-Andrieskerk en cultuur-historisch raadgever van Voor Kruis en Beeld, de twee beeldengroepen, die na restauratie een herbestemming vonden in de Sint-Joris parochie, in.

Beide beeldengroepen werden in 2018, onder de hoede van docente Carolien van der Star, door studenten van de Academie Antwerpen gerestaureerd. Sindsdien stonden ze te wachten op een nieuwe plek in onze stad. Toen restauratrice Noortje Cools, eveneens werkzaam aan de Academie van Antwerpen, ons tijdens de Coronacrisis liet weten dat het atelier ontruimd moest worden als gevolg van een verhuis, kwam de herbestemming in een stroomversnelling. In 2023 verhuisden de beelden naar de Sint-Joris parochie. Voor de herplaatsing van het beeld van Maria met Jezus op het Lam, op het Mechelseplein, zorgde David Natidze voor een sobere sokkel en een elegant baldakijn.

Meer dan 50 genodigden en vrienden van onze vereniging verzamelden aan de

ingang van de Sint-Joriskerk aan de Schermersstraat 11. Vandaar gingen ze naar het Mechelseplein 22, waar de eerste beeldengroep, die oorspronkelijk op de hoek van de Meistraat en de Kanonstraat stond, een plaatsje vond. Vervolgens gingen ze kerk binnen, waar in de gang, de tweede beeldengroep, die vroeger in de Keistraat 14 stond, een nieuwe thuis vond. Pastoor Mannaerts gaf bij elk beeld een toelichting over hun geschiedenis en Noortje Cools ging dieper in op de restauraties van de beelden.

Van de gang van de Sint-Joriskerk wandel je zo de gesloten tuin van de pastorie, genaamd "Hortus Conclusus", binnen. Gewoonlijk is het een juweeltje van rust en bezinning in de stadskern, maar op 24 september was het de plek voor een hapje en een drankje als afsluiter van de inzegening. Hierbij dankte onze voorzitter Paula Sörnsen de vele Vrienden van de Antwerpse madonna's voor hun trouwe steun die absoluut nodig is om het religieus erfgoed in onze stad te onderhouden en te verfraaien.

Erfgoeddag 2024

Op een koude, natte en winderige Erfgoeddag op 21 april 2024, leek het weer haast op maat gemaakt om het warme 'thuis'-gevoel te omarmen.

Ondanks de weersomstandigheden stapten we, in het gezelschap van onze voorzitter Paula Sörnsen en onze secretaris Alain Cols, door de Antwerpse

binnenstad langs huizen met een Madonna aan de gevel. Want, is thuis niet daar waar een Madonna aan de muur prijkt? Niet alleen de bewoners van deze panden ervaren een gevoel van thuis, maar ook voorbijgangers worden verwarmd door de huiselijke sfeer die deze Madonna's uitstralen.

Na Erfgoeddag 2024 was het de beurt aan de scholen om tijdens de Erfgoedweek te reflecteren op ons erfgoed. Al jaren werkt Voor Kruis en Beeld samen met basisschool "De Kleine Jacob". Ook dit jaar waren we te gast bij het 5e leerjaar van deze school. Met als thema "Ik voel me hier thuis" creëerden we samen een appartementsgebouw met

schoendozen. Elke leerling kreeg zijn of haar eigen appartement - een schoendoos - die ze naar eigen smaak konden inrichten om er een echte thuis van te maken. De dozen werden vervolgens gestapeld en stevig aan elkaar bevestigd. Het resultaat werd onthuld tijdens de "officiële opening" van het appartementsgebouw op donderdag 25 april.

Suske en Wiske rollen de rode loper uit voor Maria

door Alain Cols

Ben je opgegroeid met de avonturen van Suske en Wiske, waarbij je vol spanning, ontroering of met een schaterlach hun lotgevallen volgde? Misschien heb je wel urenlang de prachtige tekeningen van Willy Vandersteen bestudeerd. Vandersteen stond immers bekend om zijn oog voor detail. Meermaals, en vooral in zijn eerste stripverhalen, tekende hij straten en gebouwen van de oude Antwerpse binnenstad. En ja, dan kom je Maria tegen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in meerdere strips een Madonna opduikt.

Het verhaal met het grootste aantal Madonna's dateert van 1947 en is het 5de uit de hele serie, “**de Zwarte Madam**” genaamd. Wel driemaal komt er een herkenbaar Mariabeeld in voor. Het begint al op **bladzijde 6, strook 1, prentje 1**. Suske en Wiske wandelen met Lambik door een straat waar rechts een sterk uitgewerkte lantaarnarm met daarboven een Madonna afgebeeld staat. We zien ook een kerktoeren en die is duidelijk van de Sint-Andrieskerk. De Madonna is die van de hoek Korte Ridderstraat en Steenhouwersvest. Tijdens de Sint-Andries-Processie was dit één van de centrale stopplaatsen waarvoor een rustaltaar getimmerd werd. De lichtarm is nu vervangen door een lichter exemplaar. In 1814, na de Franse periode waarin de meeste beelden na lange tijd afwezigheid terug geplaatst werden, werd voor deze plek een nieuw beeld gemaakt uit natuursteen. Het oorspronkelijke beeld moet van begin 18e eeuw dateren.

Twee bladzijden verder, op **bladzijde 8, strook 4, prentje 1**, rennen Suske en Wiske door een straat. We zien hun silhouet en ook dat van een Madonna. Aan de hand van de gedetailleerde lantaarnarm weten we dat het om het Mariabeeld in de Braderijstraat gaat. Daar hangt aan de panden 12, 14 en 16, genaamd Sint-Jacob in Galicië, een groot Mariabeeld in eikenhout. Dit beeld werd regelmatig gerestaureerd, maar de lichtarm die Willy Vandersteen tekende is nog steeds aanwezig. Bij het horen van het woord braderij zal het water je misschien in de mond lopen. En daar is een uitleg voor. Sint-Jacob in Galicië was een herberg zoals er velen waren. Voor de deur werd topvlees, dat door de klant bij het Vleeshuis geselecteerd werd, gebraden. Het voedzame vet droop er dan vanaf. Onze helden zullen daar ook zeker wel van geprofiteerd hebben.

Vervolgens bladeren door naar **bladzijde 41, strook 4, prentje 2**. We zijn nu een heel eind verder, op de hoek van de Korte Sint-Annastraat en het huidige Frans Halsplein. Suske en Wiske lopen om een hoek en we herkennen goed het gebogen venster met tralies. Maria houdt in een teder, beschermend gebaar de hand op het hoofd van Jezus die hier al een jongetje is en zelf de slang van het kwaad doorboort. Ook de lichtarm is opnieuw goed herkenbaar.

Als we het plaatje vergelijken met de huidige situatie zijn de huizen rechts verdwenen. Vroeger waren er twee straten met huizen ertussen, het Rozenstraatje en de bekende

Zwanengang. Alle huizen tussen die twee straten werden platgegooid om er het Frans Halsplein van te maken. Gelukkig is de Madonna gebleven.

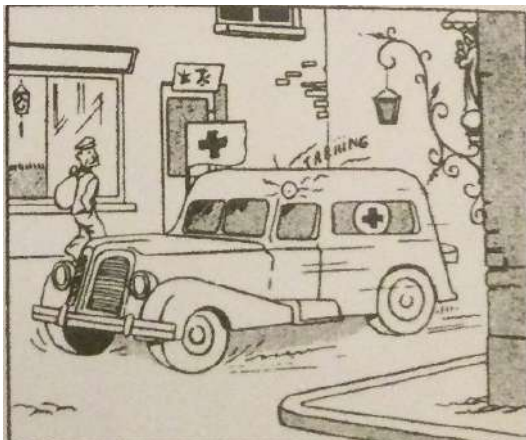
Die hele huizenblok kan qua belang in de geschiedenis van Antwerpen niet onderschat worden. Zo woonde er de triest beroemde burgemeester Van Straelen. Van boven op de spectaculaire Van Straelentoren toonde hij de hele stad aan zijn bezoekers. Omwille van zijn protestantse ideeën werd hij in 1568 terechtgesteld met het zwaard. Hij was zo uitgeput dat hij tijdens zijn executie mocht blijven zitten. Daarna kwamen de paters Jezuïeten. Zij brachten er sinds 1650 hun internaat onder. Het waren ook deze paters die het beeld lieten plaatsen. Begin 20e eeuw vestigden de zusters Apostolinnen er zich en werd er de OLV Middelaars school gebouwd. Ook daar hangt een Madonna. Dit keramieken beeld werd vorig jaar nog grondig gerestaureerd.

De volgende strip die we doorbladeren is “**De Straatridder**”. Daar zien we een prent waar Suske en Wiske een hoek met Madonna naderen. De boog van de deur, de oculus boven de deur en de afwerking van de raampartijen maken het zoeken makkelijker. Het betreft de hoek van de Keizer- en de Koningstraat in de universiteitsbuurt. Maar loop er maar niet direct naar toe. Het pand staat er sinds 1962 niet meer en is vervangen door nieuwbouw. Het beeld is spoorloos. We kunnen de speurneuzen Suske en Wiske gebruiken.

Die speurneuzen kunnen we ook gebruiken voor een laatste nog niet gelokaliseerde Madonna, maar waarvoor misschien toch een plausibele hypothese bestaat. We halen “**de Witte Uil**” uit de bibliotheek en gaan sito presto naar **bladzijde 6, eerste plaatje**. Een ziekenwagen raast door de straat en op de hoek staat een Madonnabeeld, alweer met een karakteristieke lantaarn. Gelukkig sleurt de ambulance de lantaarn en het beeld niet mee wat spijtig genoeg soms gebeurt. Dit jaar nog werd Jezus van de Madonna op de hoek van het Klapdorp en de Mutsaardstraat aangereden. Gelukkig viel hij niet van zijn sokkel.

Maar waar heeft dat gebeuren plaats? Op het plaatje zien we achteraan een Chinees restaurant. In 2022 kwam in het nieuws dat het oudste Chinese restaurant van 't stad 'Wah Kel' overgenomen werd. De link met de prent in de strip kon gelegd worden. Waarschijnlijk is dit dus de hoek van het Falconplein en de Verversrui, waar het restaurant zich bevindt. Het beeld zou dan de Madonna zijn die nu op de achtergevel van de Falconrui nr7 hangt. Die achtergevel geeft uit op de grote ruimte van het vroegere klooster van de Falcontinnen en de kazerne die omgetoverd is tot rustig woonerf. De lichtarm is alleszins zeer gelijkend. Speelde de "horror vacui" Willy Vandersteen parten en wou hij absoluut een Mariabeeld aan de gevel daar waar het eigenlijk aan de overkant stond? Of wou hij dat we bij Maria een schietgebedje zouden doen bij het voorbijrizen van de ambulance? Verder onderzoek zal het moeten uitwijzen.

We wensen je veel leesplezier als je nog eens een oude 'Suske en Wiske' bovenhaalt.

Met dank aan de Vandersteen-kenners, Pierre Borms en Patrick Vrancken, die een artikel publiceerden over de madonna's in 'Brabant Strip'. Dank ook aan Jan De Ridder die ons op dit interessant thema attent maakte en info doorgestuurd heeft. Van hem ook de hypothese ivm de locatie van het Madonnabeeld van de Falconrui. De plaatjes uit Suske en Wiske werden gekopieerd met de toestemming van Standaard Uitgeverij.

“De Heilige en Onbevleete Maagd”

Door Jos Dobbeleer

Antwerpse processiemadonna nr 10

Voor de tiende en laatste aflevering van de rubriek "Antwerpse processiemadonna's" verlaten we de Antwerpse kernstad en begeven ons naar de linkeroever van de Schelde (voor velen nog altijd 't Sint-Anneke) waar we in de kerk "St.-Anna-ten-Drieën" het processiebeeld van de "Heilige en Onbevleete Maagd" kunnen bewonderen.

Voor de roots van deze kerk moeten we 7 eeuwen teruggaan in de tijd. In 1330 werd het 'Vlaams Hoofd' op de linkerscheldeoever vermeld als bedevaartsoord, gewijd aan de H. Anna, die, volgens de apocriefe evangeliën, de moeder is van O.-L.-Vrouw. Deze kapel is de verre voorloper van hogergenoemde kerk.

De kapel kende hachelijke tijden. Ze werd verwoest ten tijde van de 'beeldenstorm'. Ze werd heropgebouwd maar tijdens het Franse Bewind werd ze geplunderd en voor diverse doeleinden gebruikt. Om de hele geschiedenis van deze kapel en zijn verschillende opvolgende bouwwerken te vertellen hebben we een ganse "Nieuwsbrief" nodig en dat is zeker niet de bedoeling. Dus, we maken het kort. De kapel werd al geruime tijd niet meer voor de eredienst gebruikt toen ze uiteindelijk werd onteigend door Imalso en in 1933 werd afgebroken om plaats te maken voor de St.-Annatunnel, de voetgangerstunnel onder de Schelde.

De huidige kerk werd ingezegend op 28 november 1970. U vindt het modern gebouw in de Hanegraefstraat. De straat is genoemd naar de onderpastoor van de O.-L.-Vrouwekerk voor zijn onafgebroken inzet bij het verzorgen van de erediensten voor de bewoners van het 'Vlaams Hoofd' en dit gedurende 25 jaar. Dag aan dag, bij tijt en ontij, ondernam hij hiervoor de tocht over de Schelde. Hij werd hiervoor beloond door de stad Antwerpen met een straatnaam op linkeroever. Spijtig genoeg verloor de schrijfwijze van zijn naam bij deze aangelegenheid een letter "f" en werd Hanegraeff slechts met één "f" op het straatnaamplaatje aangebracht.

En nu wordt het stilaan tijd dat we onze aandacht vestigen op het onderwerp van dit artikel namelijk de processie-madonna, de "Heilige en Onbevleete Maagd". De datering van dit beeld is moeilijk nauwkeurig te bepalen. Uit verschillende bronnen weten we dat er op 15 augustus 1858 in de St.-Anna-kapel op het 'Vlaams Hoofd' een "Genootschap van de Heilige en Onbevleete Maagd" werd opgericht en dat dit genootschap ieder jaar op de

feestdag van O.-L.-Vrouw-Hemelvaart (nu: O.-L.-Vrouw-ten-hemel-opgenomen) en op Sacramentsdag het Madonnabeeld in processie rond droegen.

Zoals de meeste processie-madonna's is ook dit beeld vervaardigd uit een kooi-vormige constructie van houten latten waarop een mooi hoofd van Maria en het Kindje Jezus gemonteerd worden om dan feestelijk uitgedost te worden. De geschiedenis van dit beeld hangt vrijwel zeker samen met de oprichting van de congregatie. Het is niet duidelijk wanneer de mantel van dit beeld vervaardigd werd, maar het is wellicht ter gelegenheid van het 25-jarige bestaan van het Genootschap van de Heilige en Onbevleete Maagd in 1883. De mantel is al te zien op een foto uit 1898. Het is meer dan waarschijnlijk dat deze mantel, versierd met 9 van de 10 Mariale deugden, geïnspireerd is op deze van St.-Andries, haar buurparochie aan de overkant van de Schelde. De mantel is voorzien

van lelieachtige bloemen, rozen en festoenen in zwaar goudbrokaat, ieder voorzien van een banderol. Daarop worden negen vrome deugden aan Maria toebedacht. Van rechts naar links lezen we: godvruchtigheid, ootmoedigheid, verdueligheid, droefheid, armoede, liefde, geloof, zuiverheid en gehoorzaamheid. Om onbekende redenen bleef 'voorzichtigheid' achterwege of ging verloren. De huidige kapmantel werd circa 1980 vernieuwd. Helaas gebeurde dat op een wat té simplistische manier, waarbij de versieringen en ornamenten van de vorige mantel overgezet werden (gelijmd) op een eenvoudige blauwfluwelen mantel zonder kap, met behoud van de vroegere afboording met hermelijnbont.

Je kunt het processiebeeld steeds bewonderen. Het prijkt permanent, feestelijk uitgedost, achteraan links in de kerk en achter het beeld hangt een vlammend schilderwerk van de hand van Willem Vermandere.

De Heilige en Onbevleete Maagd heeft geen zilveren of gouden schoot zoals veel van haar collega's maar wel een fijne witte stof waarop met goud borduursel de letters van Maria kunstig door mekaar zijn verwerkt met een kroon boven en omgeven door bloemen en sterren. Op het kleedje van het Kindje Jezus vinden we de letters IHS (zie kader volgende pagina) in een stralenkrans.

Moeder en Kind hebben mooie kroonjuwelen: een dagelijks stel, bestaande uit twee kronen, een scepter en een rijksappeltje voor het Kindje Jezus, alles in verguld koper. Een tweede (prachtig) stel van kronen in verguld zilver, versierd met edelstenen: opaal,

IHS is een monogram dat vaak gebruikt wordt op katholieke voorwerpen en ontstond in de hoge middeleeuwen. Je vindt IHS bijvoorbeeld terug op kerkgevels, biechtstoelen, bidprentjes, kazuifels en altaardwalen.

Het monogram IHS is de weergave van de eerste drie letters van de naam Jezus in Griekse hoofdletters (IHΣΟΥΣ): Iota, Eta en Sigma. Dit kan ook als IHC worden geschreven. De hoofdletter S werd in het Grieks oorspronkelijk als Σ geschreven. In de late oudheid en vroege middeleeuwen werd dit als een C geschreven. Vanaf de late middeleeuwen (circa de 14e eeuw) werd de S gebruikt, als weergave van de sigma (Σ). De H bleef echter H, hoewel het eigenlijk een E vertegenwoordigt in het Grieks. Omdat niet iedereen beseftte dat het oorspronkelijk Griekse letters zijn en dat de letter H in het Grieks een E is, werd het monogram raadselachtig.

saffier, granaat, amethyst en diamant. Hoewel er op deze kerkjuwelen geen merkteken of naam te vinden is, leidde het mooie kistje waarin de juwelen worden bewaard naar "Maison Emile Anthony & Wolfers Frères s.a., 26 Place de Meir, Anvers, 24 maart 1897.

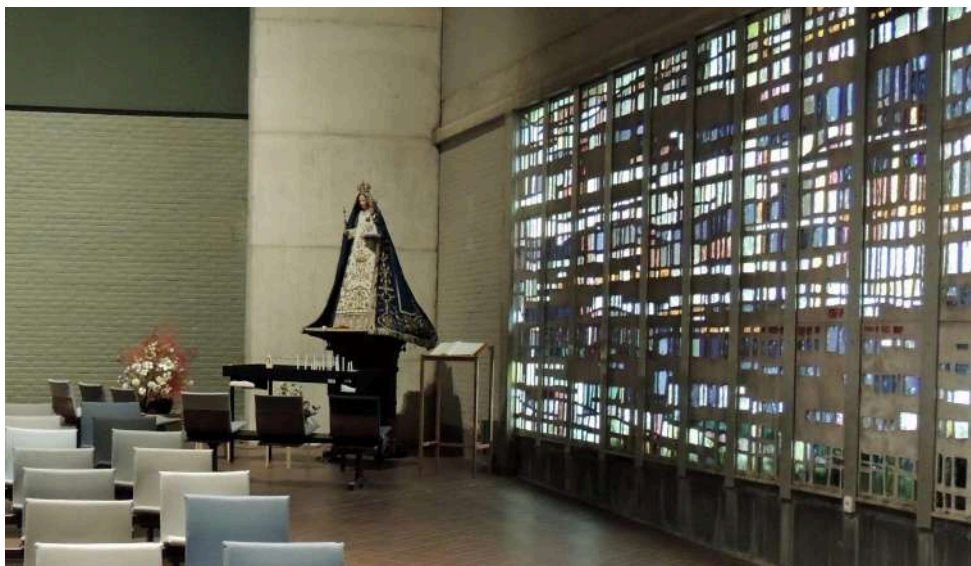
Omwille van de gebruikte techniek 'vergulden met vuur', een techniek die rond 1830 overal streng verboden werd, ging men er van uit dat de kroonjuwelen al vóór 1830 werden gemaakt en dat zij dan mogelijks nog werk zijn van de Antwerpse juwelier Jean Michel Anthony (1788-1862), de vader van Emile Anthony, die van 1826 tot 1860 actief was 'in den Pelgrim' nabij de Grote Markt. Bovendien komt die datering overeen met de periode waarin de Congregatie van Onze-Lieve-Vrouw werd opgericht (1858).

In 'Kerk en Leven' van 26/8/16 lezen we dat, naar aanleiding van de "5de Nacht der Antwerpse Kerken", de Maria-processies in de schijnwerper stonden in 17 kerken. Ook St.-Anna-ten-Drieën opende hiervoor de deuren en er was veel belangstelling voor het processiebeeld.

In de 'Gazet van Antwerpen' van 3 april 2020 lezen we dat de dag ervoor, bij ministerieel besluit, omwille van haar historische, architecturale en artistieke waarde, de kerk St.-Anna-ten-Drieën als monument beschermd werd. Een jong monument van slechts 50 jaar oud, maar een bezoek overwaard.

Uit deze 10-delige rubriek blijkt dat de processiemadonna's nog steeds het bekijken waard zijn. Spijtig genoeg zijn de processies zo goed als verdwenen.

Bronnen:

- *'Parochie Onze-Lieve-Vrouw-ter-Schelde 1963-1988'* (Henri De Winter)
- *100 jaar parochie "H. Anna en Joachim" Antwerpen Linkeroever'* (Emiel van Peel)
- *Krantenknipsels 'Gazet van Antwerpen' en 'Kerk en Leven'*
- *'Geschiedenis van de Antwerpse straatnamen' Antwerpen 1977, pag. 207* (Robert Vande Weghe)
- *Informatie van parochiedeskundige Gie Stappaerts*

KALENDER

10 augustus 2024 om 10.30u: Madonnawandeling in samenwerking met Antwerpen à la Carte. Vertrek en aankomst aan het standbeeld van Brabo op de Grote Markt. Iedereen welkom. Prijs 10€/persoon. Inschrijven via info@vkenb.be

14 augustus 2024 om 18:00u aan de O.L.V. Kathedraal: plechtige processie met het Genadebeeld van Onze-Lieve-Vrouw ten Hemel Opgenomen rond de kathedraal. Voor Kruis en Beeld heeft een team van acht dragers bijeen gebracht die het beeld mee zullen helpen dragen. Sympathisanten welkom.

15 augustus 2024 om 12:00u in de O.L.V. Kathedraal: Feest van onze vereniging met eucharistieviering, gevolgd door een gezellig samenzijn in de bistro van de kathedraal "DE PLEK".

26 november 2024 om 19.30u in Universiteit Antwerpen Zaal De Tassis, Prinsstraat, 13, 2000 Antwerpen: Lezingen over Antwerpse Markante Vrouwen door toonaangevende onderzoekers, gevolgd door een receptie ter gelegenheid van het 90 jarige bestaan van onze vereniging.

Vrienden van de Antwerpse Madonna's

Callens, Wilrijk; Coppens, Ekeren; De Prins, Antwerpen; Delen Bank NV, Antwerpen; Holtrust, Essen; Meesters, Berchem; Peeters, Antwerpen; Pirenne, Wilrijk; Willems, Ekeren

Arnou, Brasschaat; Castelein-Claeys Bouuaert; Kontich; Claeys, Antwerpen; Collin, Antwerpen; Cols, Hove; Colson, Berchem; Cooreman, Berchem; Corluy, Antwerpen; De Bleser, Wommelgem; De Boeck, Antwerpen; De Proft, Aalst; De Roey, Antwerpen; De Schampelaere, Edegem; Dewaele, Kapellen; Fierens-Ackermans, Antwerpen; Geysels, Boechout; Goeyvaerts-Baeyens, Zoersel; Govaerts, Merksem; Guiette, Mortsel; Hertsens- Arts; Mechelen; Installé, Brasschaat; Janssens, Antwerpen; Judo, Rumst; Landuyt-Matthijs, Ekeren; Lesseliers, Berchem; Lippens-Dobbeleers, Antwerpen; Loos, Edegem; Marijsse, Merksem; Myncke, Antwerpen; Norbert Ubarri, Torremolinos; Nys, Borsbeek; Pauwels-Denys, Retie; Peeters, Antwerpen; Pepermans, Antwerpen; Rijsheuvels, Wilrijk; Rombouts-Petri, Schoten; Rotty, Wilrijk; Smets, Antwerpen; Sörnsen, Merksem; Steenmeijer, Antwerpen; Van Bortel, Deurne; Van de Werve-De Vorsselaer, Schilde; Van Den Bergh, Essen; Van Den Hove D Ertsenryck, Zandhoven; Van der Elst, Merksem; Van Der Star, Amsterdam; Van Deun-Dewitte, Ekeren; Van Gestel, Berchem; Van Herck, Mortsel; Van Hissenhoven, Mortsel; Van Horenbeeck, Mortsel; Van Houtte, Antwerpen; Van Lier-Winnepenninckx, Antwerpen; Van Rompaey, Schoten; Vanoystaeyen-Geerinck, Boechout; Verbeeck-Heyselberghs, Hove; Verelst-Willemen, Antwerpen; Vantriest-Contamine, Hove; Wagenaar, Wijnegem

Baeck, Wilrijk; Bekers, Borgerhout; Bergsma-Heyleen, Borgerhout; Claesen, Wilrijk; Claeys-Bouuaert, Wezenbeek-Oppem; Cornelis, Heist-Op-Den-Berg; Croenen, Borgerhout; De Munck, Antwerpen; De Schaetzen, Evere; De Swaef, Antwerpen; Denissen, Antwerpen; Dobbeleers, Antwerpen; Gerarts, Batu Ferringhi; Huybrechts, Antwerpen; Huysmans, Antwerpen; Kiebooms, Boechout; Leman, Antwerpen; Merckx, Hove; Mertens, Antwerpen; Mommaers, Antwerpen; Mortelmans, Grobbendonk; Naedts, Wijnegem; Nevelsteen, Hove; Penders, Brasschaat; Rombouts, Antwerpen; Rouchet-Dedroog, Merksem; Rubbens, Puurs-St Amands; Rulmonde, Antwerpen; Saen-Nagels, Berchem; Schots-De Keyser, Hove; Swolfs, Antwerpen; Van de Wiele, Antwerpen; Van Hooydonck-Pauwels, Brasschaat; Van Rijsbergen, Antwerpen; Vandeplas, Antwerpen, Vanderhoeught, Antwerpen; Vanoystaeyen, Vremde; Wellens, Antwerpen; Williame, Hoevenen; Zaman, Antwerpen

HIP HIP HOERA!

2024 is een bijzonder jaar, want we vieren niet één, maar wel drie speciale jubilea.

In 1124, **900 jaar geleden**, werd Maria de patrones en beschermheilige van de stad Antwerpen. Op 14 augustus vieren we dit met een speciale editie van de Maria-processie. Voor de gelegenheid zullen verschillende madonna's in onze stad met bloemen versierd worden.

Sinds 1789, tijdens de Franse Revolutie, leek de invloed van de kerk af te nemen. De Madonna's en andere heiligenbeelden verdwenen uit het straatbeeld. Hoewel de machtsstructuren omvergeworpen waren, bleef het geloof standvastig. Na de terugtrekking van de Franse bezetter in 1814, **dus 210 jaar geleden**, vierden de Antwerpse Sinjoren opnieuw openlijk hun geloof in hun wijken en buurten. Gelukkig keerden ook de Madonna's en heiligenbeelden terug.

In 1814 zorgden de lokale buurten ervoor dat 'hun' Madonna terugkeerde en behouden bleef. Na de Eerste Wereldoorlog verdween deze lokale betrokkenheid grotendeels. Dit leidde **90 jaar geleden**, in 1934, tot de oprichting van 'Voor Kruis en Beeld', onze non-profitorganisatie zonder kerkelijke binding, gerund door vrijwilligers.

